

Riksdagen

Uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2024/25:7

Onsdagen den 6 november

§ 1 Informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer **Statsminister Ulf Kristersson** **Information och samråd inför informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer den 8 november 2024**

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Vi tjuvstartar och öppnar EU-nämndens sammanträde 25 sekunder före utsatt tid.

Vi hälsar statsministern och EU-ministern med medarbetare hjärtligt välkomna, liksom alla lyssnare och tittare, till dagens öppna sammanträde med EU-nämnden!

På dagordningen har vi information inför informellt möte i kretsen av stats- och regeringschefer den 8 november. Efter att statsministern har redogjort för informationen kommer jag att ge ordet till partierna i storleksordning. De partier som har mer än en ledamot vid bordet har möjlighet att efter den första frågerundan ställa ytterligare frågor.

Dagens sammanträde är som sagt öppet och går att följa via riksdagens webb-tv.

Med det ger jag ordet till statsminister Ulf Kristersson.

Anf. 2 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Tack så mycket för det, herr ordförande!

Stats- och regeringscheferna träffas alltså på fredag för ett informellt möte i Europeiska rådet. Det är konkurrenskraftsfrågorna som står i centrum den här gången. Även utvecklingen i Georgien kommer att diskuteras, liksom de transatlantiska relationerna mellan USA och Europa med anledning av det amerikanska valet, som vi alla har följt i varierande omfattning i natt och under morgonen. Givetvis kommer mötet, både vid sammanträdesbordet och i korridorerna, också att präglas av Rysslands krig mot Ukraina.

Vi träffas dessutom redan på förmiddagen i morgon för ett möte i den europeiska politiska gemenskapen – det vi kallar EPC, European Political Community – där många av de europeiska länder som inte formellt är medlemmar i EU ingår.

Ukraina står inför ännu en krigsvinter. Jag träffade president Zelenskyj på Island i förra veckan i det vi kallar N5-kretsen, alltså de nordiska statsministrarna, i samband med Nordiska rådet. Han underströk med sedvanlig tydlighet och skärpa behovet av mer civilt och militärt stöd inför vintern.

Den svenska regeringen har ju nyligen annonserat ytterligare humanitärt stöd till Ukraina och specifikt adresserat de ökade behoven under vintern när det gäller energiproduktion och energinfrastruktur, parallellt med rent militära frågor. Dessutom bidrar regeringen nu med över 200 miljoner kronor i stöd till Ukrainas försvarsindustri. Det är ett danskt initiativ som vi och ganska många andra nu deltar i för att öka Ukrainas förmåga att för egen maskin producera det de behöver. Vi går från donation till produktion, som Pål Jonson brukar beskriva det. Det är bra för Ukraina, och det är bra för Europa.

Samtidigt som regeringen arbetar för ett fortsatt långsiktigt och förutsägbart stöd till Ukraina fortsätter vi att driva på för ytterligare och tydligare åtgärder mot både Ryssland och Belarus. Det handlar om nya sanktioner och om efterlevnad av existerande sanktioner.

En hel del av detta handlar om att bemöta den ryska skuggflottan. Vi arbetar för ett femtonde sanktionspaket där vi driver på för ett förbud mot bunkring, det vill säga tankning av fartyg i skuggflottan, och ett förbud mot tillfällig lagring av rysk olja i EU:s hamnar. Vi arbetar också för att genom dialog, informationsspridning och andra diplomatiska verktyg försöka förmå länder som möjliggör ett kringgående av EU:s sanktioner att sluta finansiera det ryska anfallskriget. Att komma åt skuggflottan, som inte bara finansierar Rysslands krig mot Ukraina utan dessutom utgör en betydande miljörisk för Östersjön, är mycket högt prioriterat för den svenska regeringen och de andra Östersjöstaterna.

Kommissionen presenterade i förra veckan sin årliga utvidgningsrapport. Där konstateras att Ukraina gör goda framsteg med de nationella reformerna. Det är imponerande att landet under brinnande krig lyckas genomföra svåra reformer som är nödvändiga för ett framtida EU-medlemskap. Processen är, som vi här inne vet, tydligt meritbaserad och bygger alltså på att man för att kunna landa i ett EU-medlemskap ska göra framsteg, som därefter bekräftas. Ukraina har Sveriges fulla stöd i sin pågående process.

Nästa ämne är konkurrenskraft. Italiens förre premiärminister Mario Draghi har nyligen skrivit en rapport om EU:s konkurrenskraft, och han kommer själv att delta på mötet och presentera rekommendationerna i sin mycket omfattande och gedigna rapport. Den är i sig ett välkommet tillskott till själva konkurrenskraftsdiskussionen, det vill säga den diskussion som tog fart på allvar under det svenska ordförandeskapet och som har levt vidare därefter. Under mötet kommer en ganska allmänt hållen konkurrenskraftsdeklaration också att antas.

I det här sammanhanget är det viktigt att påpeka att EU kan göra mycket men att EU inte kan göra allt. Det är otroligt viktigt att se både möjligheterna och begränsningarna i vad EU kan göra för olika länders konkurrenskraft och för Europas samlade konkurrenskraft. Det finns nämligen en ganska dålig europeisk tradition att ibland skjuta viktiga reformer ifrån de egna nationella parlamenten och hoppas att EU på något mirakulöst vis ska lösa dem på annat sätt.

En hel del av reformerna för ett mer konkurrenskraftigt EU måste göras i medlemsländerna, och en hel del av de reformerna är svåra i sak. De kan vara svåra rent politiskt, och de kan vara jobbiga – i varje fall på kort sikt – i relation till väljarna. Det handlar om saker som budgetdisciplin, regelminskningar, pensionssystem, arbetsmarknadsreformer, sparande-

traditioner – ja, ni hör!

Allt detta kommer jag att påpeka under mötet – inte för att säga att EU inte också har en gemensam läxa att göra utan för att till nästan varje pris undvika en situation där man låter bli att göra svåra nationella reformer och i stället hoppas att europeiska regleringar ska lösa det gemensamma konkurrenskraftsproblemet.

Vi måste alltså, inom ramen för att vi verkligen på allvar välkomnar diskussionen om gemensam europeisk konkurrenskraft, vara vaksamma på riskerna som finns i detta. Tidningen The Economist påpekade att det finns en uppenbar risk att beslutsfattare använder Mario Draghis rapport som en ursäkt för att i stället försvaga konkurrenslagstiftning, utöka statsstöd och ha en allmänt mer interventionistisk politik. Det kommer alltså inte att vara Sveriges linje. Som The Economist sammanfattade det: Risken finns att bara de dåliga förslagen ytterst kommer att kunna genomföras.

Jag vill särskilt lyfta några områden som Sverige har drivit i tidigare samtal och diskussioner, också individuellt med både Letta och Draghi, och som vi kommer att lyfta på mötet.

För det första: Den inre marknaden är EU:s tillväxtmotor. Med 450 miljoner konsumenter och mer än 30 miljoner företag är den inre marknaden helt avgörande för svenskt välstånd. Regeringen jobbar för en starkt inre marknad där hinder undanröjs och där förutsättningar för både tjänstesektorn och den digitala ekonomin förbättras rejält.

För det andra: EU behöver bättre lagstiftning, inte mer lagstiftning. Det kan sägas om ett och annat individuellt land också, ibland kanske till och med om Sverige, men det gäller inte minst EU. När jag har pratat med svenska företag om vilka utmaningar de ser inom EU handlar deras svar väldigt ofta om alltför komplicerade, alltför omfattande regelverk.

Ett exempel är att det under perioden 2019–2024 hittills har antagits 13 000 lagstiftningsakter. Det är inte uppenbart att varje av dessa har ökat europeisk konkurrenskraft. Det säger ju sig självt: Om du driver ett ganska litet företag och om ens en bråkdel av dessa 13 000 lagstiftningsakter betyder att du som småföretagare måste anpassa dig kan det snabbt bli helt okontrollerbart. Regeringen jobbar för att det ska vara enkelt att etablera, driva och skala upp företag inom EU.

För det tredje: Det ska vara enkelt att som privatperson spara och investera i Europa. Draghi lyfter separat fram den svenska kapitalmarknaden som en framgång, och jag delar helt – något jävig, det medges – den bedömningen. Vi är ett litet land med en oproportionerligt stor, bred och djup kapitalmarknad. Det beskrivs rätt väl i en artikel i Financial Times där man går igenom hur Sverige sticker ut på flera sätt, alltifrån hur många företag som börsnoteras i Sverige till hur stor andel av hushållen som själva – individuellt – är med och sparar på börsen. Rubriken antyder innehållet: "How Sweden's stock market became the envy of Europe". Även där är vi naturligtvis helt ojäviga.

Svensk kapitalmarknad är dock framgångsrik tack vare att man aktivt vidtagit åtgärder och genomfört reformer i Sverige. Det har vi gjort, och vi fortsätter att göra det. Sänkningar av skatten på investeringssparkonton är det senaste exemplet, och där går vi nu vidare och kommer att göra de första 300 000 kronorna som investeras helt skattefria. Vi kommer att fortsätta att driva frågan att nationella reformer, tillsammans med mer

2024/25:7
6 november

träffsäkra EU-regleringar, är vägen mot en starkare europeisk kapitalmarknad.

För det fjärde: Det behövs mer satsningar på forskning och innovation. Vi i Sverige utmärker oss och är ett av hittills bara fem EU-länder som når upp till målet om att investera minst 3 procent av bnp i forskning. Det är en grundläggande komponent i techutvecklingen, i den gröna omställningen och i den digitala omställningen – och i den framtida konkurrenskraften när vi ställs mot asiatiska länder och amerikansk ekonomi. Ska man kunna konkurrera med den amerikanska västkusten och den kinesiska östkusten i den digitala ekonomin måste man helt enkelt investera mer än vad Europa gör i dag.

För det femte: Offentliga medel är alltid viktiga, i nästan allt vi gör, men offentliga medel kan inte lösa allt. Det som kanske har fått mest uppmärksamhet är Mario Draghis påstående att EU:s investeringsbehov uppgår till 800 miljarder euro om året. Den fråga som vi och andra länder med oss nu ställer är var dessa pengar ska komma ifrån. Högt skuldsatta länder brukar påpeka att gemensamma EU-lån är den enda möjliga lösningen för att hitta nya finansiella resurser, och vi andra kommer som vanligt att påpeka att nya utgifter kräver nya, tuffa omprioriteringar – under solen inget nytt i den frågan.

Dessutom är det vår övertygelse att konkurrenskraft inte går att köpa. Politiken kan bidra med att skapa goda förutsättningar för handel och företagande, men att politiker i olika länder använder skattebetalarnas pengar för att göra något som näringslivet i grund och botten gör bättre låter i svenska öron mer som traditionell, gammaldags industripolitik.

När europeiska företag växer sig starka på en välfungerande hemmamarknad med tuff intern konkurrens stärks deras förutsättningar att möta en lika hård eller ännu hårdare konkurrens i det globala sammanhanget. Det innebär givetvis inte att vi ska vara naiva och stå passiva om länder utanför EU agerar på ett sätt som skapar en osund och orättvis konkurrenssituation för våra företag. Det här är en svår avvägning, som alla förstår.

Herr ordförande! Mötena i morgon och på fredag kommer som vi alla vet att hållas i intensiva valtider då de amerikanska, moldaviska och georgiska valen nyligen kommer att ha ägt rum.

Jag vill först kommentera den moldaviska folkomröstningen och det moldaviska presidentvalet och understryka Sveriges orubbliga stöd för det moldaviska folkets vilja att gå med i EU. Det är helt oacceptabelt att Ryssland och deras ombud försöker sabotera ett fritt val i en europeisk demokrati. Jag har personligen gratulerat Moldaviens president Maia Sandu till att ha nått en seger både i folkomröstningen om EU och i presidentvalet trots ryska försök att underminera båda valen. Att Ryssland gör vad de kan för att sabotera demokratiska val är den dåliga nyheten. Att demokratier står emot Ryssland är den goda nyheten.

Sverige ser mycket allvarligt på situationen i Georgien och på anklagelserna om valfusk. Regeringen har med anledning av de dokumenterade anklagelserna beslutat stoppa allt direkt myndighetssamarbete med Georgien. Samtidigt har vi omfördelat motsvarande medel till det georgiska civilsamhället. Jag talade i förmiddags med Georgiens president Zurabisjvili, som informerade mig om sin syn på situationen. Jag försäkrade henne om att Sverige kommer

att vara en stark röst för en trovärdig och oberoende utredning av valresultatet.

Avslutningsvis ska jag säga några ord om EPC, alltså European Political Community. På mötet kommer jag att delta i en diskussion om migration, som ju är ett högaktuellt ämne inte minst då vi under det senaste mötet i Europeiska rådet hade en omfattande migrationsdiskussion. Nu får vi alltså en chans att diskutera samma fråga i en lite bredare europeisk krets, inklusive de länder som kan vara transitländer och de länder som vi behöver samarbeta nära med för att lyckas ännu bättre än i dag.

Samarbete med länder som gränsar till EU har stor betydelse för att komma till rätta med irreguljär migration in i EU och mellan europeiska länder. De här länderna har ofta själva ett intresse av att göra någonting åt både den frågan och frågor om människohandel och andra gränsöverskridande frågor.

EU:s samarbete med ursprungs-, transit- och mottagarländer måste stärkas genom tätare dialog och partnerskap där bättre gränskontroll, minskad irreguljär migration och ett mer effektivt återvändande är tre viktiga komponenter. Vi måste dessutom vara beredda att på allvar använda alla tänkbara politikområden såsom viseringar, biståndspolitik och handelspolitik för att tvinga fram ett bättre återvändande till de länder som i dag vägrar att ta emot egna medborgare.

Här vet vi att många nu tittar nyfiket på vad de kan lära av Sverige, inte minst eftersom Ursula von der Leyens migrationsbrev inför förra Europeiska rådet på flera punkter tar upp det som vi i Sverige redan gör, till exempel att koppla migration till bistånd.

Med det, herr ordförande, avslutar jag redovisningen och tar tacksamt emot frågor.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi tar partierna i storleksordning.

Anf. 4 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag vill börja i det amerikanska valet, för nu har det amerikanska folket använt sin rösträtt i fria val. Det är väl en underdrift att säga att vi kan känna en viss oro över vad Trumps presidentskap kan komma att innebära för Europa och Sverige.

Ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv är det oroväckande att Trump signalerar indraget stöd till Ukraina och minskat engagemang i Nato. Det skulle få stora konsekvenser för Europas säkerhet om det skulle bli verklighet.

Jag har själv besökt Ukraina men också EU-landet Ungern under de senaste veckorna. Besöken har på olika sätt men lika djupgående lämnat avtryck i mig. Det gäller inte minst desperationen i Ukraina över att de behöver mer stöd för att vinna kriget – ett krig som är så mycket större en enbart ett krig mellan Ukraina och Ryssland. De slåss för sin frihet och demokrati men också för vår frihet och demokrati, och de behöver mer av vårt samlade stöd.

Besöket i Ungern gav ganska kalla kårar av vilket hårt grepp Orbáns högernationalistiska Fidesz håller om landet. Att resultatet i det amerikanska valet nu läggs till detta gör att det inte går att säga någonting annat eller lyfta fram någonting annat än att det som nu gäller är samling

2024/25:7
6 november

och hårt arbete för att stärka Europas säkerhet men också göra vad vi kan för att behålla USA:s engagemang i vår gemensamma säkerhet.

För Ukraina är det här livsavgörande, så nu behöver EU och EU:s medlemsländer hålla samman. Det är upp till EU:s ledare att agera för att inte låta auktoritära krafter splittra EU. Det är nu det kommer att avgöras om statsminister Kristersson tillsammans med andra ledare från EPP-gruppen, alltså den som består av moderater och kristdemokrater, tar kampen för att trycka tillbaka högnationalismen och auktoritära krafter i EU. Kommer statsministern och moderatledaren att hålla dörren stängd mot ECR, alltså den partigrupp där svenska SD ingår på EU-nivå? Och hur kommer statsministern i kretsen av regeringschefer att agera för att EU ska kunna hålla samman och inte låta det högnationalistiska Orbáns Ungern vinna mer mark? Orbán underminerar EU gång på gång. Orbán håller sig inte till EU-gemensamt fattade beslut, och med detta undergräver han stödet till Ukraina och banar väg för Ryssland. Vilka initiativ kommer statsministern att ta för att tillse att EU håller samman mot splittring? Hur kommer statsministern att agera på det informella mötet i Ungern?

Den politik som Trump går till val på innebär också att inte bara USA utan faktiskt också Europa och Sverige kan bli fattigare. Den typen av handelspolitik, med chockhöjda tullar, kommer ju att drabba låginkomsttagare extra hårt och kan få som följeffekt högre inflation och lägre sysselsättning.

Det riskerar också att sprida sig utanför USA. EU kan stå inför ett regelrätt handelskrig med USA, och det i en tid när både Sverige och EU tjänar på en mer öppen, fri och rättvis handel. Hur ser statsministern på EU:s beredskap inför detta, och vad kommer statsministerns budskap konkret att vara på det informella EU-toppmötet?

Låt mig också säga någonting om det som skulle ha blivit huvudnumret på det här mötet. Jag tror att mötet mest kommer att präglas av det amerikanske valet, men vi behöver säga ett antal ord om EU:s konkurrenskraft, den nya EU-gemensamma industripolitiken och den deklaration som är tänkt att antas av stats- och regeringscheferna.

Jag tycker att statsministern här behöver orka ge lite mer av konkreta besked. Vilka är de nya svenska initiativen och åtgärderna för att stärka industrins konkurrenskraft här hemma i Sverige, och vad av de konkreta idéerna och initiativen kommer statsministern att lyfta upp och driva på EU-nivå? Ingen annan än Sverige kommer ju att ställa skarpa krav för att värna just svenska intressen.

Den svenska nyindustrialiseringen drivs av klimatomställningen och uppsatta klimatmål, så EU:s medlemsländer får absolut inte svaja på klimatomställningen eller på att leverera på klimatmålen. Det vore förödande för Sverige och EU. Detta kan inte nog understrykas, inte minst när vi nu sitter inför en statsminister vars regering och samarbetsparti gör precis tvärtom – ökar de svenska klimatutsläppen och missar både Sveriges och EU:s klimatmål. Det duger helt enkelt inte.

Sverige behöver därtill ta ansvar för att lägga till ökad sysselsättning. Alla EU:s medlemsländer bygger ju konkurrenskraft genom fler i arbete på en föränderlig arbetsmarknad för både män och kvinnor. Det kräver exempelvis utbildning genom hela livet för alla och ökad sysselsättning – fler jobb och fler i jobb. Det här saknas i den konkurrenskraftsdeklaration som Kristersson är beredd att skriva under. Sverige har nu två år in med

Tidöregeringen EU:s näst högsta ungdomsarbetslöshet, så ett fortsatt fokus på ökad sysselsättning borde ligga också i statsministerns intresse. En ökande arbetslöshet, ojämlikheten i dess spår och en svajig klimatomställning riskerar att dra isär den sociala sammanhållningen och minska konkurrenskraften och tilltron till EU-samarbetet, så en konkurrenskraftsagenda värd namnet får inte missa det.

EU:s ledare möts verkligen i en tid när världen står i brand. Rysslands fullskaliga invasionskrig i Ukraina fortsätter, och mer stöd behövs till Ukraina. Samtidigt fortsätter situationen i Mellanöstern att eskalera. Unicef rapporterar fasansfulla siffror över barn som dödats i Palestina. EU måste samlas till ett krav om omedelbar vapenvila och mer humanitärt stöd.

Nu har som sagt det amerikanska folket gjort sitt val. Jag vet och förstår att en svensk statsminister måste kunna samarbeta med den person som nu väljs. Sverige och USA har haft ett starkt samarbete i frågor om försvar och säkerhet som går långt tillbaka. Det är viktigt att värna, inte minst i den oroliga samtid som vi lever i.

Jag nöjer mig så här i vårt första inlägg, men vi socialdemokrater kommer tillbaka i ett andra inlägg i detta samråd.

Anf. 5 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Herr ordförande! Sverigedemokraterna instämmer i väldigt mycket av det som framfördes från regeringens sida.

En tragisk detalj som man kan lyfta fram här är att Europa och Sverige har en inneboende innovationskraft, en inneboende konkurrenskraft, men att den ofta väljer att flytta ut från kontinenten.

Vi känner oss trygga med statsministerns presenterade ingångsvärden för samtalen på fredag, men något som vi ändå vill framföra till protokollet är en observation – att årtionden av europeisk bidragspolitik och en explosion av den gemensamma skulden inte har gett önskat resultat vad avser konkurrenskraft. Det anser vi att Mario Draghis mycket omtalade rapport nu bekräftar. Det här kan tyda på att unionen behöver gå i en annan, mindre reglerande riktning. Kanske kan man uttrycka det som att EU måste gå från en bidragslinje till arbetslinje om vi ska tala ett gemensamt språk här. Vi instämmer såklart också i problembeskrivningen att vissa väljer att skjuta ifrån sig viktiga beslut på den nationella nivån till den överstatliga i hopp om bättring. Med det sagt är vi givetvis också införstådda med att länder som Sverige har haft en unik och särskild hållning i den här sortens frågor. Vi välkomnar alltid att regeringen betonar vikten av en budgetrestriktiv hållning i EU-sammanhang.

Med tidigare nämnt instämmande kan jag ändå ställa en öppen fråga till statsministern. Vad för gehör kan Sverige vänta sig för den här restriktiva hållningen och för de presenterade ingångsvärdena i övrigt, och vad konkret kan vi vänta oss av Budapestdeklarationen som förväntas antas?

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Jag tänkte själv ställa några frågor från Moderaterna till statsministern.

Europas stats- och regeringschefer möts inte minst den här gången i en mycket turbulent tid. Som statsministern redogjorde för har det förevarit flera olika val i länder i Europas närområde men också på andra sidan

Atlanten i närtid.

Det budskap som statsministern skickade om Viktor Orbáns närvaro i Georgien är ett som jag tror att vi är många som välkomnar. EU-nämnden hade för övrigt en delegation på plats i Budapest samtidigt på det så kallade Cosacmötet, där vi avlämnade ett liknande budskap på platsen där Viktor Orbán skulle ha varit men inte var.

Frågan framför allt gällande Georgien är hur utvecklingen där ser ut i ett europeiskt perspektiv och hur statsministern förutser att diskussionerna om det kommer att kunna utvecklas på mötet nu, under dagen i morgon och under dagarna därefter. Det är ju en mycket bekymmersam situation när ett val ifrågasätts på det vis som sker där på grund av observerade oegentligheter i valprocessen. Jag avser själv att på inbjudan av Georgiens president resa till Tbilisi i närtid för att för EU-nämndens del visa på vikten av de demokratiska processernas funktion.

Hur diskuteras frågan, och vilka konkreta åtgärder tror statsministern kommer att kunna vidtas av Europeiska unionen i att stötta en oberoende granskning av valet för att se till att de oegentligheter som har förevarit i möjligaste mån ställs till rätta? Vad jag förstår pågår nu rättsprocesser inom det georgiska rättsväsendet för att granska just detta. Vad kan EU göra, och vad kan EU inte göra?

Frågan om konkurrenskraft är såklart en fråga som rör möjligheten att skapa välbefinnande och tillväxt men också möjligheten att skapa legitimitet i det demokratiska projektet som alltjämt fortsätter. Det finns ju tendenser att söka sig till starka ledare i oroliga tider, då man upplever att de möjligen kan leverera någonting som demokratin inte kan. På det viset är frågan om konkurrenskraft kanske också en viktig legitimitetsfråga för våra västerländska demokratier. Hur diskuteras den frågan, och hur bedömer statsministern att den frågan kan knytas samman med just detta och behovet av samling inom ramen för Europeiska unionen som vi alla tillsammans så gärna eftersträvar för att slå vakt om våra liberala demokratiska värden såväl som vårt välbefinnande, vår tillväxt och vår konkurrenskraft?

Anf. 7 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Ordförande! Tack till statsministern för redogörelsen!

Jag vill börja med att instämma i det som Matilda Ernkrans framförde. Hon hade många bra frågor och medskick. Utöver det vill jag göra några nedslag som gäller konkurrensfrågorna.

Vi vet att en av Europas konkurrensfördelar, inte minst Sveriges, är möjligheten att producera varor på ett hållbart sätt med grön och förnybar energi. I Sverige har vi alla möjligheter att producera förnybar el, men här har regeringen valt att stoppa och försvåra för vindkraftsproduktion. Från Vänsterpartiets sida har vi i många år drivit Sverigepriser på el där svenskproducerad el ska säljas till svenska konsumenter och överskottet exporteras till Europa.

Alltför många länder i Europa är tyvärr fortfarande beroende av rysk olja och gas för sin elförsörjning, samtidigt som de har sämre förutsättningar än Sverige att satsa på sol- och vindkraft eftersom många av länderna är tätbefolkade och i vissa fall också saknar kust och blåsiga ställen som passar för vindkraft. Här måste Sverige se till att producera så

mycket förnybar energi att det räcker till svenska konsumenter och samtidigt kan underlätta situationen i Europa.

Det är bra att rådet vill prioritera en hållbar handelspolicy, men samtidigt är fokus ofta alldeles för stor på europeiska företag. Avtal sluts med tredjeland utan att hänsyn tas till miljö eller arbets- och levnadsvillkor i avtalslandet. Avtalen kan bidra till att öka miljöförstöringen och hota till exempel ursprungsbefolkningens levnadsvillkor. EU tecknar också handelsavtal som riskerar att förminska och hota demokratin i det land man skriver avtal med.

Mitt medskick till statsministern är att EU i mycket högre mån måste mena allvar med en hållbar handel och inte låta kortsiktig ekonomisk vinning gå före miljö och demokrati. Det gynnar handeln i EU och i tredjeland i ett längre perspektiv.

Jag vill också lyfta upp att det är positivt att rådet i utkastet nämner den sociala pelaren, men lite mer av tänket som finns bakom den sociala pelaren skulle också behövas i handelsavtalen.

Slutligen vill jag kommentera ett par saker som statsministern nämnde i sitt muntliga framförande, nämligen att Vänsterpartiet vill se en översyn av statsstödsreglerna för att exempelvis möjliggöra statsstöd i den gröna omställningen. Vi är inte överens med statsministern i den frågan. Jag vill också upprepa det som jag tidigare har sagt när det gäller migration, nämligen att om man kopplar migration med bistånd och sedan drar in bistånd riskerar man att öka den irreguljära migrationen snarare än att stoppa den.

Anf. 8 ORDFÖRANDEN:

Vi gör en halvhalt och lämnar ordet till statsministern.

Anf. 9 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Tack för det, herr ordförande! Jag tackar för intressanta frågor och påpekanden. Jag ska i första hand fokusera på frågorna.

Vi börjar med USA. Låt mig först säga det som jag tror att vi alla vet, nämligen att Sverige har haft ett gott samarbete med amerikanska administrationer långt före den förra Donald Trump-administrationen, under den förra Donald Trump-administrationen och under den nuvarande Bidenadministrationen. Jag kommer att göra allt jag kan för att Sverige och Sveriges regering ska ha ett gott samarbete även med den kommande Trumpadministrationen – för att säga det uppenbara.

Sverige är ett transatlantiskt land. Vi har god nytta av och god erfarenhet av samarbete med USA under de mest skiftande politiska färger. Där ligger vi stadigt. Det betyder att Sverige som land och som regering hade ingen favoritkandidat, höll inte på än den ena än den andra. Däremot framför vi våra egna nationella ståndpunkter i sakfrågor, både sådana vi finner lätt att förena med amerikanska och sådana som ibland är mer komplicerade. Så tycker jag att seriösa länder agerar.

Har man sagt det ska man också påpeka att det finns ett antal oroande tendenser i amerikansk politik just nu, som vi alla har sett, under de senaste månaderna. Den ena av det som kanske de flesta har mött, som inte ägnar sig åt detaljer i politiken, är det helt oförsonliga och polariserade tonläget. Det är illavarslande. Jag tror att det här är en återvändsgränd, och det har blivit tilltagande så. Kulturkrig och anklagelser dominerar nästan varje dag

2024/25:7
6 november

framför seriös sakpolitik. Det är inte den svenska traditionen. Vi har en tradition av att kunna prata med varandra i ett sansat tonläge, både när vi tycker lika och när vi tycker olika – och ytterst gå till omröstning och lösa problem på det sättet. Vi har dessutom en tradition av att skilja på sak och person. Sakfrågor sätts i centrum. Den traditionen kommer jag att göra allt jag kan för att upprätthålla. Jag är allvarligt oroad över att traditionen, som också finns, att importera i svensk politisk kontext det sämsta från amerikansk politisk kontext har slagit rot. Jag kommer att motverka den så långt det över huvud taget är möjligt.

Tittar man på sak har vi gjort ett mycket omfattande förberedelsearbete i Regeringskansliet, som för övrigt de allra flesta europeiska länder har gjort, i olika scenarier. Det finns sådant som skiljer partierna och kandidaterna åt, och det finns sådant som förenar, kanske inte i detalj men i färdriktning.

Handelspolitiken är en sådan fråga. Det är alldeles uppenbart att vi måste vara förberedda, utan att inteckna några amerikanska beslut som ännu inte är fattade, på en generellt sett mer protektionistisk amerikansk ekonomisk politik. Vi som har följt USA:s politik genom åren vet att det inte är nytt. Över tid har olika partier, ibland demokrater, ibland republikaner, haft en tendens att bli protektionistiska; den i svenska ögon lite enkla vägen att skydda det vi har i stället för att klara oss i global konkurrens. Nu skulle jag säga att båda partierna har dragit i en riktning av mer protektionism. Det är inte den svenska ekonomiska politiken.

Amerikaner kan med viss rätta säga att ett litet land är mer handels- och exportberoende än ett stort land. Det ligger något i det. Det är inte bara fråga om principiell altruism från svensk sida, utan det handlar också om svenska egenintressen. Vi har lärt att ett litet land med stora globala företag behöver fri marknad och fri handel, men det gynnar också konkurrensen i världen och driver fram nya och bättre bolag och bättre produkter. Ibland kommer de bolagen att vinna över svenska bolag, och förbluffande ofta har svenska bolag klarat sig bra i den konkurrensen.

Frihandelspolitiken är viktig. Den värnar vi bäst inom EU. Det är EU som driver frågan om internationell handelspolitik å Sveriges vägnar. Det är extremt viktigt att vi nu står upp för frihandel så långt det över huvud taget är möjligt i EU-sammanhangen. Det är inte okontroversiellt där heller. Det finns andra länder i Europa, inte minst större länder, som tycker att frihandel är överskattad och att kortsiktigt skydd av egna inhemska företag är viktigare eller populärare. Det är en kamp vi för hela tiden.

Den andra frågan jag vill nämna är europeisk säkerhet. Även här skulle jag vilja säga att den generella trenden har varit en förväntan från USA på att Europa tar större ansvar för egen säkerhet. Nästa år är det 80 år sedan andra världskriget avslutades. I 80 år har europeiska demokratier i mycket hög grad litat på att USA försvarar säkerheten och friheten i Europa.

Det är bra. Vi vill ha det samarbetet, men många administrationer har länge påpekat att Europa måste betala för sin egen säkerhet. Det är dags att ta det påpekandet på allvar, och det gör vi.

I klimatpolitiken finns uppenbara risker för ett minskat amerikanskt engagemang i internationella klimatarbetet. Desto viktigare är det att EU fortsätter att arbeta gemensamt, fortsätter att agera föredöme och fortsätter att uppmuntra andra kontinenter att gemensamt göra ungefär det EU har enats om i Europa.

Den mest existentiella frågan är Ukraina. Det finns ingen enskild fråga som nu betyder lika mycket för säkerhet, frihet och demokrati som Ukrainas framtid. Just nu är det, som ni säkert vet, USA som är den enskilt största givaren av försvarsmateriel till Ukraina. Det är å ena sidan fantastiskt. Hade ni frågat mig dagen före krigsutbrottet om vi kan lita på att USA och Europa går hand i hand för att försvara Ukraina, och om vi kan lita på Europas länder, alla utom i princip ett eller två länder, kan hålla ihop, hade det inte varit ett uppenbart ja på den frågan. Nu blev det så, och vi ska vara mycket glada över detta starka amerikanska engagemang. Det är inte uppenbart att USA i längden kommer att tycka att det är deras uppgift att vara huvudfinansiär av militärt stöd till Ukraina.

Lägger vi samman de nordisk-baltiska länderna är vi nummer två efter USA. Sedan kommer Tyskland. Många stora länder i Europa har starka skäl att göra mer för Ukraina. Om vi gör det är det inte bara ett sätt att ersätta risken för ett minskat amerikanskt engagemang, utan det är en sak till, nämligen att det är bara genom att visa att vi tar Ukraina på allvar, att vi är beredda att försvara Ukraina med egna skattebetalares egna pengar som vi kan ha en hög förväntan på att USA ska fortsätta sitt engagemang för Ukraina. Det finns inga gratisluncher.

Det sista jag vill säga är att vi också måste lära oss att inse att USA har dubbelt fokus. De är engagerade över Atlanten till Europa, men de är minst lika, och i ökande grad, intresserade av den asiatiska Stilla havs-regionen över Stilla havet. Vi måste förstå att det finns fler säkerhetsbekymmer för USA än enbart Ryssland i Europa. Vi måste engagera oss i de indopacifiska regionerna. Det finns skäl till att jag och andra kommer att åka till stora asiatiska ekonomier under hösten.

Vi har läst läxan sedan en lång tid tillbaka, nämligen att själva stärka försvaret, gå med i Nato, en del för att vi tvingades, andra för att vi ville. Vi gör vår egen hemläxa. Det är otroligt viktigt.

Vi har gjort ett scenarioarbete i Regeringskansliet och gått igenom alla de olika områdena i fråga om var vi kan se och misstänka förändringar i amerikansk politik som vi kan påverka, därför att Sverige är ett viktigt land i vissa segment, eller där vi gemensamt med Europa kan anpassa oss till en politik som vi inte kan påverka. Det är man så man bedriver ett seriöst arbete.

Jag kommer senare i höst också att samla premiärministrarna i nordisk-baltisk krets och Polen i Sverige för att diskutera vad vi som en gemensam aktör kan göra i så många frågor. Det gäller EU-samarbetet, det transatlantiska arbetet, Ukraina och klimatarbetet. Vad kan vi ytterligare göra gemensamt; alla vi som är vana vid mycket tätt samarbete med USA? Det var det om det amerikanska valet.

Låt oss i ljuset av detta sedan gå till EU-toppmötet. Jag vill påpeka att det inte är några partigrupper som träffas i Budapest. Jag vet att det finns en partipolitisering här som ibland är lite förvånande. Det här är alltså stats- och regeringschefer som träffas. Vi pratar med varandra oavsett vilken partifamilj vi tillhör, och vi gör det med gott humör oavsett partifamilj – och tar det som helt självklart. Jag kommer alltså *inte* på något vis att försöka utesluta till exempel Italiens premiärminister Giorgia Meloni från samtal om Europas framtid. Att göra det vore rent ansvarslöst. Jag vet att en del tycker att man ska göra så i EU-parlamentet. Vi kommer inte att göra så när vi träffar stats- och regeringschefer.

Viktor Orbán i Ungern är den person som tydligast har tagit ställning emot stöd till Ukraina. Det är illa nog, och det får han höra av mig och av många andra. Jag vill dock påpeka att den före detta socialdemokraten Fico i Slovakien också tillhör samma grupp länder.

När det kommer till konkurrenskraftsfrågorna är det viktigt med gemensamma regler. Det finns absolut saker man kan göra för att länder som vill investera i Europa ska slippa möta 27 olika regleringar. Det kan till och med vara så att ibland skulle en gemensam reglering, som inte är den bästa regleringen, vara bättre för finansiärer och investerare än att möta många olika regleringar som var och en är bättre. Där ska vi vara öppna, inte prestigefyllda och säga att svenska regleringar alltid är bättre. Vi kan också vara med och anpassa oss för det gemensamma bästa.

Ytterst handlar det om saker som sparande. Hur får man en sparandekultur som också sysselsätter investeringskapital? Hur gör man pensionsreformer som inte bara är långsiktigt hållbara ur statsfinansiellt perspektiv, som den som vi har skapat och som många inte har skapat, utan som också uppmuntrar till investeringar i växande företag?

Vidare handlar det om kompetensförsörjningsfrågor. I allt väsentligt är de lokala, även om fri rörlighet för arbetskraft är en viktig del.

Lägre skatt för människor som arbetar och investerar. Det är mycket bättre än högre skatt och högre marginalskatter – för att säga det uppenbara.

Lokal kompetens har stor betydelse för ett lands konkurrenskraft. Vidare handlar det om tillståndprocesser, att inte låta miljö stå emot klimat, utan att våga fatta snabba beslut om nödvändiga tillståndprocesser. Lokal kompetens är väsentligt, men det påverkar utan tvivel viljan för andra länders företag att investera på europeisk mark.

Vidare handlar det om elproduktion. Det är fundamentalt. Det ska vara fossilfri elproduktion som inte utesluter stabil kärnkraft. Det är extremt viktigt. Vi håller nu på att skapa en växande allians av länder i och utanför EU som alla vill satsa på långsiktig kärnkraft som bas som man sedan kan lägga på mer väderberoende kraft. Allt detta är viktigt.

När det gäller arbetslösheten är det också i allt väsentligt fråga om inhemsk kompetens. Arbetslösheten ser väldigt olika ut i olika länder beroende på arbetsmarknadstraditioner. Jag skulle säga att vårt enskilt största problem i Sverige just nu är hög invandring och dålig integration. Det har lett till långvarigt utanförskap i en del av den potentiella arbetskraften. Denna regerings svar är minskad invandring under lång tid och väldigt höga krav och hög förväntan på att man integrerar sig och lär sig det svenska språket. Den andra sidan i svensk politik vill öka invandringen igen. Det är dåligt för konkurrenskraften och dåligt för Sverige som föregångsland.

Nog om detta.

Sedan var det frågan: Går det att få gehör för deklarationen och för konkurrenskraftssynen? Om konkurrenskraft vore *ett* beslut vore det enklare. Problemet är att det är ett knippe beslut, som dessutom ska fattas på helt olika nivåer. Det gör naturligtvis detta svårt. Den goda nyheten är att vi har fått ett stort antal länder att bry sig om konkurrenskraftsfrågor och, med Draghis rapport i centrum, se att vi har problem som måste hanteras. Det är ändå bra. Det var inte självklart för bara ett par år sedan, skulle jag säga. Detta tycker jag alltså är bra.

Går det att komma längre? Det skulle jag nog tro. Först ska man stoppa sådant som man inte vill ha. Det har funnits länder som snabbt har velat gå in och tjuvkika på nästa långtidsbudget och börja teckna in pengar som ännu inte finns. Vi har sagt stopp till alla sådana saker. Detta är inte en genväg till en gemensam upplåning eller en genväg till en utgiftsexpansion och sådana saker. Jag förväntar mig att det som nu ligger på bordet, med små förändringar, kan antas. Då är det ändå en användbar grund för fortsatta diskussioner.

Sedan gäller det Georgien. Nu spekulerar jag lite grann, för det är ingen som vet vad som kommer att hända. Men risken för ett fullständigt kaos i georgisk politik är helt uppenbar. Jag hade som sagt ett långt samtal med Georgiens president, som jag tycker har stått upp för behovet av riktiga och rättvisa val och för att man ska närma sig Europa på ett sätt som andra europeiska demokratier kan acceptera. Hon inser också att vill man närma sig Europa måste man göra det på ett europeiskt vis. Man kan inte äta kakan och ha den kvar. Man kan inte närma sig Europa och ha en process om medlemskapsförhandlingar men sedan i praktisk gärning göra allt man kan för att fjärma sig från europeisk demokrati och springa ryska ärenden. Det kan man inte göra.

Vi får se vad som händer. Det finns en uppenbar risk att de inhemska valkommissionerna eller de som så att säga ska stadfästa valresultatet inte kommer att godkännas av presidenten. Vad som händer då är det ingen som vet. Då finns det ingen legitimitet i valresultatet. Det finns en uppenbar risk att oppositionen vägrar besätta sina parlamentsplatser. Vad som händer då är det heller ingen som vet.

EU har egentligen bara ett enda vapen, men det är desto tydligare. Man kommer inte närmare EU om man fortsätter på den inslagna vägen. Det kommer också att vara vårt mycket tydliga budskap i Budapest. Om inte Georgien gör vad som ankommer på dem kommer inte EU att gå vidare i några medlemskapsförhandlingar över huvud taget. Det är ett nödvändigt budskap.

Jag var inne på energipolitiken, tror jag. Där har vi i Sverige och i andra länder väl kända åsiktsskillnader. Energipolitiken är också nationell kompetens. Vi har respekt för att andra länder väljer en annan energipolitisk väg än vad Sverige gör. Vi har inte respekt för de länder som försöker stoppa investeringar i kärnkraft och att man använder det som hållbara europeiska investeringar, för att ta ett exempel.

Jag nämnde den växande kärnkraftsalliansen både i och utanför det formella EU. Tyskland, som vi sedan lång tid tillbaka på många sätt har många nära band till, inte minst industriellt, tycker jag just nu visar på de stora riskerna med en ogenomtänkt energipolitik. Den påverkar inte bara Tyskland. De har all rätt att föra den – jag ifrågasätter inte det. Men den påverkar även andra länder.

Slutligen gäller det handelsavtalen. Vi och den svenska regeringen vill hålla dem så rena som möjligt. Om man ska börja förknippa handelsavtal med helt andra frågor, som inte har med handel att göra, blir det extremt svårt att till och med på europeisk nivå komma överens om innehållet i handelsavtalen. Vi tycker att handel har ett eget värde. Det är ett principbeslut man får fatta. Antingen handlar man bara med länder som är precis som en själv eller så handlar man med stora delar av världen, med respekt för att man tycker väldigt olika om andra väldigt viktiga saker och

att man framför de skillnaderna. Så länge man tycker att handeln är rättvis tar man ändå fördelarna med handeln. Vi tillhör principiellt den senare sorten.

Anf. 10 ANNA LASSES (C):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för det första anförandet och för svaren och den oerhört intressanta diskussionen! Det är ju mycket att diskutera just nu.

Jag kan inte låta bli att börja i USA. Vi är väl många här som har följt detta och som knappt har sovit i natt. Nu har jag lite fler frihetsgrader än statsministern, så jag kan konstatera att det är beklagligt att det blev som det blev. Jag kan också konstatera att en gubbe av denna dignitet nu har vunnit två gånger mot två stycken väldigt kompetenta kvinnor. Det är tråkigt.

Med detta sagt håller jag helt med om att Sveriges inställning naturligtvis måste vara att värna samarbetet med USA. Samtidigt är det naturligtvis oerhört viktigt att vara tydlig med de grundläggande värderingar som vi har när det kommer till demokrati, frihandel, klimat och så vidare. Det ska alltså vara samarbete, ja, men tydlighet – absolut.

Jag kan fortsätta med de tendenser som USA går mot, oavsett vem det beror på. Man börjar bli protektionistisk när det gäller handeln. Klimatet har fått backa. Men också demokratin backar, inte minst när det gäller jämställdhet. Detta behöver vi verkligen slå vakt om.

Det finns ytterligare en tendens. Det är att man inte riktigt längre vill vara en ledare för världen, utan man är mer fokuserad på sin egen säkerhet. Man vill så att säga inte vara den stora ledare för den demokratiska världen som man har varit hittills. Det gör att EU:s ansvar blir vansinnigt mycket större. Jag stöder det som statsministern har tagit upp när det gäller den dåliga traditionen att nationella parlament tittar på sin egen ekonomi och vill skjuta över problemet till EU. Det måste bli ett slut på det, för nu har EU en mycket viktigare roll att spela. Det måste helt enkelt bli ordning i klassen.

Detta för mig över till konkurrenskraften, som är så avgörande och där frihandeln har en oerhört stor betydelse. Frihandel – ja. Men jag vill också skicka med att vi i de avtal som vi skriver också ska ställa upp villkor när det gäller hållbarhet, mänskliga rättigheter och klimat, så att vi har det kvar i den här konkurrenskraften. Samtidigt ska vi värna de lokala villkoren mellan länderna och de nationella kompetenserna.

Detta gällde alltså USA-valet och den eventuellt nya världsordning som vi är på väg mot. Man måste kanske ändå säga att USA backar som ledare för den demokratiska världen. EU måste ta ett nytt ansvar, för vi får liksom inte lämna walkover till Kina, Ryssland och de andra.

Statsministern nämnde Ukraina som den absolut enskilt viktigaste och mest akuta frågan. Det är bara att hålla med. Så är det verkligen. Det går inte att nog betona hur otroligt viktigt detta är och att vi nu verkligen skärper till oss, från EU, så att också USA vill vara kvar och stötta Ukraina. Framför allt handlar det om att vi inte ger vika för de uttalanden som den kommande presidenten dessvärre har gjort om eventuella uppgörelser med Ryssland utan verkligen står kvar på Ukrainas sida och är starka och fortsätter att ge Ukraina det stöd som behövs.

Nu hoppar jag till Georgien. Statsministern nämnde att Sverige har omvandlat medlen som tidigare har gått till den georgiska staten – till civilsamhället. Det vill jag ge stort beröm för. Det tycker jag är oerhört klokt för att verkligen försöka stötta Georgien i arbetet med att fortsätta vara en demokratisk stat och så småningom komma med i EU. Det är något som vi verkligen ska jobba för.

När det gäller kopplingen mellan migration och bistånd är jag helt övertygad om att statsministern vet min och Centerpartiets ställning. Vi tycker att den är dålig. Det vill jag passa på att markera.

Väldigt mycket är redan sagt, och jag ska inte upprepa det som alla andra har sagt. Men jag har en sak till. Jag vet att Socialdemokraterna var inne lite grann på denna fråga. Det gäller just den nya roll som EU nu har och framför allt Sveriges roll i EU. Statsministern har varit inne lite grann på detta. Nu måste vi verkligen steppa upp. Finns det något mer som statsministern vill tillföra? Hur steppar vi upp, både Sverige och EU, när vi nu ska ta en betydligt större roll i världen för att vi behöver göra det?

Anf. 11 YUSUF AYDIN (KD):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen! Jag tackar och instämmer till fullo.

Jag tänkte ta upp ett par frågor som det har redogjorts för.

Det ena är konkurrenskraften utifrån Mario Draghis rapport, som definitivt identifierar kritiska utmaningar. Men det kommer också att vara avgörande hur man adresserar dem. Där tyckte jag att jag hörde väldigt bra saker kring hur vi ska förhålla oss till budgetdisciplinen. Fokus ska ligga på regelförenklingar och minskade administrativa bördor speciellt för små och medelstora företag för att man också ska släppa loss den kraft och innovation som finns hos europeiska företag och ge dem rimliga förutsättningar att konkurrera på den globala marknaden. Fokus ska inte ligga så mycket på nya gemensamma lån eller en expansiv budget när det gäller att på något sätt hantera de utmaningar som Draghi nämner, som ändå är avgörande.

I samband med detta skulle jag vilja fråga: Hur ser förutsättningarna ut utifrån andra länders inställning – jag tänker på frugala länder och på de länder som kanske är mer inne på en expansiv linje – för att kunna hitta en framkomlighet och hantera dessa utmaningar på ett enligt Sverige rimligt sätt?

Sedan kommer jag till det andra som jag tänkte ta upp. Jag var själv och observerade valet i Moldavien. Jag imponerades verkligen av hur de lyckades genomföra valet och också hålla emot de ryska påverkansförsöken, som var ganska omfattande på olika sätt. Georgien och framför allt den georgiska befolkningen har ett starkt stöd för att närma sig EU. Jag tänker på Armenien och de länder som tidigare har varit närmare Ryssland. Det stöd och de relationer som EU har intensifierat och också på något sätt initierat är väldigt instrumentella, tror jag, och viktiga när det gäller att frigöra sig från den ryska påverkan och sfären. Nu gällde det själva valet, men man ska inte överge befolkningen och inte heller, förhoppningsvis, deras strävan att komma närmare EU. Det är likadant för Moldavien och Armenien. Jag tror verkligen att det är väldigt uppskattat och viktigt för dem att EU:s stöd och relationer fortsatt finns där.

Sedan vill jag betona att jag tycker att statsministerns inställning till den nya presidenten och administrationen och folkvalda ledare i Europa är väldigt sund och rimlig när det gäller att värna våra svenska intressen men också europeiska intressen i relation till andra.

Det är viktigt att oavsett vem som är vald lyckas värna relationer och intressen vi har och att kunna hantera den typen av byten. Jag har förstått att det funnits en beredskap inom regeringen för att valet kan bli som det blev. Det är väldigt tryggt att den svenska regeringen har viss beredskap för det.

Anf. 12 REBECCA LE MOINE (MP):

Herr ordförande! Tack till statsministern för föredragningen och alla svar hittills. Jag kommer att fokusera på två ämnen. Det gäller först miljö och senare Ukraina.

Från Miljöpartiets håll har vi framfört kritik mot att den strategiska agendan har varit för tunn vad gäller miljöområdet. Även i den föreslagna deklarationen är det väldigt tunt om miljö.

Det är bara klimat som nämns, och då är det väldigt sammankopplat med konkurrenskraft och en ekonomisk vinning. Vi ser att miljöfrågorna är mycket mer akuta och mycket bredare än så.

Alldeles nyligen avslutades COP 16 som hölls i Colombia där fokus handlade om biologisk mångfald. Under den förra COP:en enades man om Kunming–Montreal-avtalet, det som kallas för ett räddningspaket för biologisk mångfald globalt.

Det är någonting som måste till för att stoppa utrotningen och vända kurvan för de arter som är utrotningshotade. Vi står alltså inför en massutrotning av arter där mer än en miljon arter hotas att utrotas. Även i Europa är 80 procent av våra ekosystem i så pass dåligt skick att de behöver ganska akuta åtgärder.

Med det presidentval som just ägt rum står det också klart att det inte är någonting som direkt gynnar det internationella samarbetet på miljöfronten. Som många tidigare talare har varit inne på gör det också att EU har en väldigt viktig roll att spela i att vara en aktiv och drivande part vad gäller inte minst internationella miljö- och klimatfrågor. Snart är det dags för motsvarande toppmöte fokuserat just på klimatfrågorna.

I kontrast till de överenskommelser som vi har gjort internationellt, och där även den svenska regeringen har ställt sig bakom ambitiösa mål, har den nationella politiken många gånger gått i en motsatt riktning. Det verkar som att det har spillt över lite på den föreslagna svenska kommissionären som har fått en väldigt tuff start med en utfrågning som också tagit upp kritiken och kontrasten mellan vad EU har för strategi om biologisk mångfald och vad den svenska regeringen har drivit om till exempel biologisk mångfald, skog och mycket annat.

På det möte som precis avslutades var också Sveriges miljöminister på plats och utlovade att Sverige står bakom Kunming–Montreal-avtalet. Det innebär bland annat 30 procent skydd och en omfattande restaurering.

Min första fråga är om det beskedet är någonting som regeringen står fullt bakom och om det är någonting som statsministern kommer att låta reflekteras i kommande både informella och formella möten. Som vi ser i texterna är just nu miljö förminskat till klimat och klimatneutralitet.

Så till min andra fråga, som berör Ukraina. Där har jag mycket större tilltro till det genuina engagemang som regeringen har uppvisat och som jag också är djupt tacksam över.

Nordiska rådets möte besöktes som nämnts tidigare av president Zelenskyj. Han hade väldigt tydliga budskap. Nordiska rådet är en parlamentarisk församling som i enighet har ställt sig bakom att de nordiska ministrarna ska följa frågan om en ekocidlag.

En ekocidlag är något som Ukrainas president också har efterfrågat stöd för. Jag var för två veckor sedan och fick tala inför Ukrainas parlament om just ekocidfrågan efter att ha blivit tillbedd om detta. Det är väldigt tydligt att Ukraina självt jobbar väldigt mycket för att söka stöd i frågorna.

Nu är det tre länder som formellt lyft frågan till internationella brottmålsdomstolen att inkludera ekocid som ett femte brott enligt Romstadgan, vilket är precis det som Ukraina och president Zelenskyj också efterfrågar.

Min andra fråga är om det är en del av regeringens stöd, eller kan komma att bli en del av regeringens stöd, till Ukraina nu när frågan formellt ska hanteras av ICC.

Anf. 13 ELIN NILSSON (L):

Ordförande! Tack, statsministern, för föredragningen! Innan jag kommer in på det jag vill fråga om vill jag bara tacka för tydligheten i det statsministern har anfört om Georgien och Moldavien. Det var väldigt tydligt, och det är väldigt angeläget. Tack för det!

Dagen efter det amerikanska valet är det många frågor som hänger i luften. Det är jag inte först med att lyfta upp här i dag.

I den debatt som har förts här hemma är det kanske främst utrikes- och säkerhetspolitiken som har diskuterats. Den nya administrationen i Washington kommer troligtvis att påverka oss i allra högsta grad också utifrån hur det påverkar världsekonomin.

Vi vet vilka vallöften om höga tullar som Trump har fört fram. Tiden får väl utvisa hur mycket av det som blir verklighet och hur det kommer att påverka oss.

Vi ska såklart se sansat på samtiden även när orosmolnen hopar sig. Jag uppskattar också det som statsministern sa om att minska polariseringen i det politiska samtalet. Det är viktigt.

Vad som står klart är nog ändå att vi kommer att behöva fokusera på ett fördjupat EU-samarbete och se ett EU som tar större plats på den internationella arenan för att vi ska kunna hålla ihop om grundläggande värden och gemensam säkerhet.

Det finns många kloka idéer i utkastet till deklaration som nu ska diskuteras i Budapest. Men när det gäller den globala frihandeln som är mycket viktig för Sverige kan man nog ändå tycka att den hade kunnat beskrivas lite tydligare. Det som står i deklarationen är allmänt hållet. Ambitionen bör enligt min mening var högre än så. Vi vet ju hur tullar slår mot svensk ekonomi.

Min fråga till statsministern blir hur statsministern ser på den kommande diskussionen i medlemsstatskretsen om den globala frihandeln och vikten av bilaterala frihandelsavtal.

Vad tror statsministern om de framtida handelsrelationerna med USA, givet det väldigt tidiga läget men ändå det läge vi nu står i?

Anf. 14 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Herr ordförande! Vi var många som hade en tidig morgon i morse – eller sen kväll. En del kanske inte gick och lade sig över huvud taget.

Jag har bara några reflektioner här. Den svenska regeringen var naturligtvis precis lika förberedd för att samarbeta med en annan inkommande administration, bara för att säga det uppenbara. Det är så när det är ganska jämna valresultat.

Jag hade personligen ett väldigt bra samtal med Kamala Harris under Munich Security Conference förra året. Jag känner mig väldigt trygg även med det samarbetet.

Jag uppskattar också tydlighet. Jag hör till dem som tror att man kan inse att det nu är som det är, och nu gör vi det bästa av situationen.

Vi hittar lösningar där vi har samsyn och där vi har gemensamma nämnare, och vi hittar ett konstruktivt sätt att framföra ståndpunkter där vi tycker olika. Det är fullt möjligt i världspolitiken. Det är olika möjligt med olika individer och olika länder. Det är ingen tvekan om det.

Vi kan titta på vad vi har med oss. Vi är inte världens största land. Det kan vi i hemlighet erkänna. Men vi har ett antal saker som ändå gör att vi kan som det heter punch above our weight ibland. Vi är lite viktigare än vad vår storlek ibland antyder.

När det gäller techsektorer och telekom är vi riktigt stora. Det är långt ifrån bara politikens förtjänst, men det är också politikens förtjänst i Sverige. Det är jätteviktigt. Där har vi med oss någonting.

Svensk försvarsförmåga är också någonting som vi nu tar med oss in. Många länder utanför Sveriges gränser, och inte minst USA, är mycket medvetna om vad vi tillför gemensamt försvar i Nato.

Underrättelsesamarbete talar vi av naturliga skäl inte så mycket om. Men det är mångdecennielångt gott samarbete med goda resultat. Vi har verkligen saker med oss som gör samarbetet väldigt konkret och väldigt användbart för vår del.

Den intressanta frågan är: Vem är ledare för världen? Det är inget seminarium här i dag, och därför ska vi kanske undvika den frågan. Men det är alldeles uppenbart att den gamla världsordningen, där de allra flesta med- eller motvilligt accepterade att USA är den fria världens ledare, inte längre är lika självklar. Det är det inte bara för amerikaner.

Ytterst kan inte USA göra saker och ting som inte är förankrat bland amerikanska väljare. Det gäller alla demokratier. Demokratier är sårbara och ska vara sårbara för väljarnas uppfattning som saker och ting. Många länder vill dessutom inte leva under en världsordning som är definierad av västvärlden och USA i kölvattnet av andra världskriget.

Jag skulle säga att detta är en svårare uppgift i dag än vad det har varit tidigare. Samma sak gäller lite grann i Europa. Det är inte alldeles uppenbart. Vänd på steken. När USA får den berömda frågan om vem man ska ringa när man ringer till Europa är inte heller det så uppenbart.

Det är fråga om ett gott samarbete på bredden. Men det är inte så att det finns en självklar ledargestalt eller ledarnation i Europa längre. Det är helt uppenbart.

Det betyder inte att det inte finns en gemensam nämnare. Jag skulle säga att en gemensam nämnare i europeisk säkerhet, i ett läge där Europa inte kan utgå ifrån att USA garanterar Europas säkerhet, är en gemensam nämnare som kanske inte är den roligaste. Men det är en ganska bra startpunkt för att agera europeiskt inom EU men också inom europeiska Natoländer.

Det andra är ju Draghis rapport, som kanske inte den roligaste läsningen, om att börja agera för en europeisk konkurrenskraft när vi nu har en gemensam marknad med 450 miljoner invånare. Vi kan agera som en ekonomisk stormakt om vi gör det på ett bra sätt. Då måste vi se till att det också fungerar internt och i relation till andra på ett sådant sätt att vi är framgångsrika helt enkelt.

Ytterst skulle jag nog säga att vill man vara ledare måste man vara framgångsrik helt enkelt. Världen kommer att titta på de länder som lyckas på olika sätt. Man kan alltså inte ha förväntan på att andra ska uppfatta en som ledare när man inte lyckas med sina uppgifter. Det kommer inte att imponera på någon säkerhetsmässigt, innovationsmässigt och handelsmässigt.

Man kan tycka olika om migration och bistånd. Jag satt i förra veckan på ett långt möte med min danska kollega Mette Frederiksen. Hon har varit en av de drivande krafterna bakom omsvängningen nu av europeisk migrationspolitik. Hon är i gott sällskap med oss och andra, men hon har verkligen varit en drivande kraft bakom det paradigmskifte som nu sker också i Europeiska rådet.

Hon påpekar, och detta är inga lätta saker, att det i längden är helt orimligt att europeiska länder ska acceptera att människor har kommit till oss, sökt asyl, fått den prövad och fått avslag, vägrar att lämna landet och samspelar med ursprungsländer som vägrar att ta emot egna medborgare om de inte uttryckligen säger att de kommer frivilligt.

Det är nu 70 procent av dem som får avslag på europeiska asylansökningar som stannar kvar i det land där de har fått avslag, och det är 20 procent i Sverige. Det betyder i praktiken att många europeiska länder har avskaffat skillnaden mellan ett ja och ett nej på en asylansökan. Det är fullständigt oacceptabelt.

Att vi dessutom ger bistånd till länder eller erbjuder viseringsfrihet eller olika former av hjälp till länder som systematiskt urholkar rättssäkerheten i europeiska länder kan man tycka olika om – jag har respekt för det – men jag tycker att det är oacceptabelt att acceptera en sådan sak.

Enkla regler är svårt, för att svara på frågan. De flesta har egna uppfattningar om vad som är enkla regler. Men det är alltid svårt. Vi ska ärligt säga att det också har varit svårt i Sverige rätt ofta. När man gör förenklingar upptäcker man att vägen till de komplicerade reglerna har varit stensatt med goda föresatser. Reglerna blir sammantaget oändligt komplicerade för dem som ska tillämpa reglerna. Det här är svårt i alla länder. Sedan är olika saker olika svåra i olika länder. Det gör det extra svårt att enas om vad som är förenklingar.

Ska man dessutom lägga på en tredje dimension är olika länder olika digitaliserade. Vi tycker att det är ganska självklart att en enkel deklaration ska man kunna sms:a sitt svar på. I de flesta länder vore det fullständigt otänkbart att göra det.

Jag vill bara säga att det är svårt. Men det är en bra början att vi inser att många företag som väger mellan olika marknader att investera i tycker att det är hopplöst att behöva lära sig 27 olika komplicerade regelverk innan de fattar sina beslut. Det är en samlad konkurrensnackdel för oss.

När det sedan gäller ekonomin finns det en vilja att föregå nästa långtidsbudget. Där kan jag bara säga att den kommer att komma tillbaka nästa sommar. Det kommer att bli svårt då också.

Där finns den eviga konflikten mellan länder som vill vara expansiva, gärna med lånade medel, och som alltid ser nya uppgifter och nya pengar och dem som tycker att man ska hålla i pengarna. Den är, utan att på något sätt peka finger, densamma som vi har i Sverige. Det finns alltid de som tycker att det är lättare att ta på sig nya uppgifter och öka beskattningen och utgifterna, och gärna med lånade pengar. Och det finns de som säger att nya uppgifter kräver minskade uppgifter och minskade utgifter på andra områden. Det är en klassisk konflikt i politiken. Ibland är den höger-vänster, inte alltid men ganska ofta. Den finns även på europeisk nivå.

De frugala länderna är ganska stabila, det vill säga vi som tycker att man ska vara varsam. Problemet är att många av dem som har problem med egna utgifter och som har väldigt hög statsskuld är de som har lättare att ta gemensamma lån på europeisk nivå.

Det är inte så konstigt att de driver det. Men det gör kanske inte oss mer imponerade. Ibland sammanfaller det också med länder som har lite svårare att genomdriva radikala reformer på egen hand. Tittar vi historiskt, utan att göra det till en historielektion, har en del länder varit ganska framgångsrika i stora nationellt drivna reformprojekt.

Vi skryter fortfarande ibland i Sverige om våra 90-talsreformer. Hade vi inte haft dem hade vi varit mycket sämre ute i dag. De baltiska länderna efter finanskrisen är rätt imponerande. Irland var under ett antal år djupt imponerande i stora reformprojekt. Tyskland gjorde ett antal arbetsmarknadsreformer som de fortfarande har nytta av. Annars är det ganska många länder som i stora stycken står ganska oreformerade. Det är ibland för att de inte vill, ibland för att de helt enkelt inte får politiska majoriteter för att göra reformerna.

Jag uppskattar orden om Georgien och Moldavien. Jag vågar säga att även mina och regeringens blygsamma men tydliga budskap har nått fram till Georgien och Moldavien, och jag får också tack för detta. Nu gäller det att vi får andra EU-länder att tycka samma sak. Jag har en ganska god tro på detta.

Jag går vidare till klimatet. I deklarationen finns det ett antal klimatformuleringar. Jag ska inte läsa högt. Men det finns ett antal som handlar om resurseffektivitet, klimatneutralitet, fossilfrihet och sådana saker som jag tycker är viktiga, till exempel kritiska råmaterial. Det finns verkligen saker där. Nu ska man komma ihåg att det är en konkurrenskraftsdeklaration. Det är inte en summering av en miljö- och klimatdeklaration.

Jag brukar ibland säga till er att alla saker diskuteras men inte på alla möten. Nu är det konkurrenskraft som är i fokus. Det finns genuina klimat-aspekter på konkurrenskraftsfrågorna. För ett land som Sverige är det helt uppenbart. Vi tycker att vi har företag som har mycket att erbjuda i konkurrenskraft under pågående klimatomställning. Andra länder har en tendens att se att om de bara fördröjer klimatomställningen kan deras

företag överleva lite längre till. Många svenska företag har grundinställningen att om du inte är fossilfri är du utanför marknaden. Det är en ganska bra inställning. Här finns konkurrenskraftsdimensioner.

Det här är ett möte som inte ska handla specifikt om miljö- och klimatpolitik och inte heller specifikt om Ukrainas olika dimensioner. Ekocidförslaget tror jag inte alls kommer att behandlas här, men vi har talat om den förut. Det finns intressanta aspekter också i den. Men jag är ganska säker på att den inte kommer att komma upp på det här mötet.

Jag tog upp frågan om budget. Jag borde också ha sagt någonting handelsfrågorna. Bilateral handelsrelationer är viktiga. Vi vill ha fler bilaterala överenskommelser. Det är väl känt att många vill ha det. Vi har sådana som är färdigförhandlade, men det är alltid något land i EU som tenderar att vara emot dem. Ju mer de fylls med fler saker än handelsrelationer, desto svårare är det att genomföra skulle jag vilja säga.

WTO behöver stärkas. Man kan ha olika uppfattning om det var rätt eller fel att släppa in Kina i WTO år 2000, tror jag det var. Men att WTO-regelverken är förpliktigande är viktigt framför allt för små länder som inte har så mycket egna muskler att sätta emot.

Sedan har jag skrivit någonting på slutet som jag tror att jag inte kan läsa, så jag kan heller inte utveckla det närmare.

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Vi ser om vi kommer fram till vad som eventuellt kan ha stått i statsministerns anteckning vad det lider.

Vi börjar på att hamna lite grann i en tidsbegränsad situation. Men vi ska försöka att hinna med både frågor och svar i den sista omgången.

Anf. 16 ALEXANDRA VÖLKER (S):

Ordförande! Tack, statsministern, för redogörelsen! Jag vill börja med den akuta situationen i Mellanöstern, även om det inte är huvudfokus för mötet.

När EU talar med gemensam röst blir det en mycket starkare röst. Det är vi överens om. Just nu behöver den rösten bli mycket starkare. Som Matilda Ernkrans nämnde tidigare i sitt inlägg ser vi nu en ökande eskalering i Mellanöstern.

Statsministern är mycket väl medveten om att situationen fortsätter att vara fullständigt horribel. Vi nås av fasansfulla rapporter från Unicef om att antalet döda barn bara fortsätter att öka.

Det här måste få ett stopp. Det behövs en omedelbar vapenvila, och humanitärt stöd måste komma fram. De lagar som nu har antagits av israeliska knesset är helt oacceptabla.

Kopplat till detta menar vi socialdemokrater att det är hög tid att stoppa EU:s associeringsavtal med Israel, med tanke på att Israel just nu bryter mot artikel 2 i avtalet om respekt för demokrati och mänskliga rättigheter.

Regeringens svar hittills har varit att associeringsavtalet är viktigt för dialogen med Israel. Men samtidigt kan vi konstatera att Israel fortfarande inte har återkopplat gällande det förslag till genomförande av associeringsråd som EU föreslog till Israel i somras.

Vi kan också konstatera att de lagar som nu har antagits av israeliska Knesset skulle omöjliggöra UNRWA:s verksamhet och få helt förödande konsekvenser. Det har gjort att även Europeiska rådets ordförande Charles

Michel har lyft upp frågan om associeringsavtalet, vilket gör den än mer aktuell.

Flera har redan varit inne på utfallet av det amerikanska valet. Dagens valresultat innebär en stor osäkerhet för världspolitiken, för Mellanöstern och också för vårt absoluta närområde.

Det kommer att vara en enorm utmaning för Ukraina och stödet till Ukraina. Det gör verkligen att den sammanhållna EU-politiken och det sammanhållna stödet till Ukraina blir än viktigare.

Den tidigare statsministern och utrikesministern Carl Bildt uttryckte i SVT:s valvaka i morse att Orbán lär fira i dag, och han lär inte heller vara ensam.

Utvecklingen i Georgien är, som har uttryckts av flera inklusive statsministern, oerhört bekymmersam. Det skapar stora frågetecken för dess framtida relation till EU. Det var väldigt bra att statsministern var så tydlig på den punkten i sitt tidigare svar.

I Moldavien såg vi också, som statsministern redan har varit inne på, en stor påverkanskampanj för att styra landet i en annan riktning som är helt oacceptabel.

Att Trump återigen blir USA:s president ställer ännu högre krav på EU. Det ställer enorma krav på Sverige och enorma krav på oss att stå upp för den regelbaserade världsordningen.

Vi vet också hur hårt Trump gick åt kvinnors rättigheter under hans förra period och hur han drog undan stödet till sexuell och reproduktiv hälsa, SRHR.

Sedan dess har läget i världen förändrats dramatiskt. Förra perioden räddades stödet till SRHR till stor del av länder som Sverige som tog ansvar i USA:s ställe. Men det var innan Ukraina och innan Sverige kraftigt minskade sin biståndsbudget.

Nu har vi flera stora konflikter och enorma humanitära katastrofer som samtidigt kräver vårt engagemang. Det är minst sagt ett oroligt läge i världen. Här krävs att statsministern tar sitt ansvar och gör det han kan för att EU ska vara en samlad röst för fred, frihet och demokrati. Det går inte nog att betona vikten av att EU i detta läge håller ihop och pressar tillbaka mot splittrande krafter. Det kräver också att statsministern blir mer tydlig i sitt budskap.

Vi socialdemokrater vill ha mer konkreta besked från statsministern här. Hur exakt använder statsministern Sveriges röst i EU? Vad exakt driver statsministern på toppmötena för att få till just fred i Gaza för att barn ska sluta dödas?

Är statsministern beredd att agera för att stoppa EU:s associeringsavtal med Israel? Hur agerar statsministern för att EU ska hålla samman och att ingen ska tillåtas splittra EU?

Anf. 17 ERIC WESTROTH (SD):

Tack, statsministern, för föredragningen!

Mycket har sagts om Ukraina. Jag lämnar det därhän även om samtalet säkert kommer att röra sig mycket om det.

Jag tänker på det som statsministern sa lite grann med glimten i ögat om reformer på EU-nivå kontra nationell nivå. De som driver på reformer på EU-nivå gör det inte sällan av anledningen att det är någon annan som ska betala. Vi vet att det är ett fåtal länder som nettobetalar in till EU. Det

är ingen hemlighet att Tyskland har varit ett av de ekonomiska loken i just EU. Tyskland har bland annat sedan nedläggningen av kärnkraften och beroendet av rysk gas fått uppleva en kräftgång i dess näringsliv. Nu ser vi att Volkswagen överväger industrinedläggningar, som skulle vara de första i företagets 87-åriga historia.

Även om vi kanske inte kan tala om en avindustrialisering kan vi i varje fall förutsätta att Tyskland kanske inte är lika intresserat av kostsamma EU-reformer i stället för nödvändiga nationella reformer.

När Storbritannien lämnade EU förlorade Sverige en viktig bundsförvant när det gäller just en sund och budgetrestriktiv hållning i EU.

Jag undrar lite grann i en mer resonerande fråga vilka förutsättningar statsministern tror att vi har att hitta fler bundsförvanter som tillsammans med oss kan driva på för nödvändiga nationella reformer snarare än kostsamma EU-gemensamma sådana och därmed en mer budgetrestriktiv hållning på EU-nivå.

Anf. 18 NORIA MANOUCHI (M):

Herr ordförande! Tack, statsministern, för viktiga ståndpunkter i en svår tid för Europa.

Något vi tyvärr har fått uppleva i Sverige är effekten av desinformationskampanjer, senast den så kallade LVU-kampanjen. Med tanke på den ökade sofistikeringen vi ser i desinformationskampanjerna och hybridpåverkan riktade mot EU:s medlemsländer har jag en fråga. Hur bedömer statsministern Sveriges roll inom EU för att utveckla långsiktiga strategier som inte bara stärker vår nationella motståndskraft utan också ökar de samarbeten och informationsutbyten vi har mellan våra medlemsländer?

Jag undrar också vilka insatser statsministern ser som effektiva för att förebygga att desinformation underminerar det demokratiska samtalet både i Sverige och i EU som helhet.

Anf. 19 Statsminister ULF KRISTERSSON (M):

Mellanöstern är extremt viktigt och kommer självklart att beröras i samtalen. Men det kommer inte att vara en stor fråga på det här mötet. Det är jag ganska övertygad om av det enkla skälet att alla stora frågor inte ryms på varje möte. Då skulle man inte kunna tala om någonting på djupet.

Vi har haft Mellanöstern uppe på nästan varje möte sedan den 7 oktober i varierande omfattning. Jag tycker att Mellanösternpolitiken är väl känd. Den svenska politiken är mycket väl känd. Den togs senast upp i en ganska omfattande artikel där vi lade ut texten mer i detalj om hur den svenska regeringen ser på situationen i Mellanöstern just nu. Man måste inte dela den uppfattningen, men det är regeringens bestämda uppfattning.

EU har ett antal gemensamma nämnare som man inte ska underskatta. Det gäller allt från Israels rätt att existera och att försvara sig självt, och skyldighet att försvara sig inom ramen för folkrätt och humanitär rätt, till behovet av tvåstatslösning, humanitärt tillträde till Gaza och alla de sakerna. Allt detta är gemensamma ståndpunkter med begränsad förmåga att leverera på de ståndpunkterna.

EU har varit en stormakt i stödet till Ukraina, men EU har aldrig varit en stormakt i relation till konflikterna i Mellanöstern. Det beror bland annat på att det finns väldigt många skiljaktigheter mellan olika EU-

länder. Det går helt enkelt inte att få enighet mellan EU:s länder. Jag tror alltså inte att vi kommer att komma så mycket längre där.

De saker som EU *är* enigt om är dock inga små saker. Det är sådant som att kräva humanitärt tillträde och ha en hög förväntan på detta, liksom att samarbeta med USA för det. Det handlar också om att ytterst sträva efter en tvåstatslösning på hela situationen.

Det handlar även om att, som förra gången, ha en levande dialog med alla Golfstaterna. Det är också ett svar på frågan om associationsrådet med Israel, och vi kommer absolut inte att verka för att det ska undanröjas. Tvärtom behöver vi den dialogen, på samma sätt som vi behöver dialogen med Golfstaterna, och vi har den mycket aktivt – senast vid förra mötet.

Här finns alltså mycket mer att göra, men jag tror inte att man ska räkna med något snabbt genombrott i form av en ny, enad EU-position gällande alla olika delar av konflikten i Mellanöstern. Det tror jag inte.

Jag vill dock specifikt nämna frågor där vi kan enas och där det händer saker och ting.

EU enades samfällt om att kritisera Israels beslut att inte låta FN:s generalsekreterare verka på israeliskt territorium. Det är otroligt viktigt även symboliskt. FN-institutionen och generalsekreterarinstitutionen måste kunna verka på jordens alla platser, i de mest komplicerade situationer, och ha tillträde dit. Det var en mycket bra gemensam markering.

Ett antal av oss valde också att markera att vi hade viss sympati för Ukrainas förvåning över att FN:s generalsekreterare besökte Moskva och Putin samt kramade om Lukasjenko på själva FN-dagen. Det väckte viss förvåning, och det ska man också kunna uttala.

Ibland är vi alltså överens, och ibland är vi inte överens. Däremot tror jag att EU:s allmänna röst för fred, frihet och demokrati, som du uttryckte det, Alexandra Völker, är mycket välkänd. EU är en stabil och pålitlig röst för fred, frihet och demokrati; det ligger så att säga bokstavligt talat i själva dna:t i EU.

Vi nämnde den tyska energipolitiken. Jag är som sagt en stor vän av samarbete med Tyskland, inte minst industriellt, men tysk energipolitik har sammantaget inte varit till gagn för Tyskland. Det är alldeles uppenbart.

Som du själv påpekade, Eric Westroth, var britterna ofta en allierad i frågor som hade med tydlighet och ekonomisk stramhet att göra. Sedan var de alldeles uppenbart inte en allierad i andra frågor, vilket ledde till att de så småningom lämnade EU. Det beklagar vi, och jag tror att många briter själva beklagar det just i dag.

Tittar vi på våra samarbetsformat är ett antal av dem viktigare än andra. Jag skulle säga att det nordisk-baltiska är jätteviktigt. Vi samlar de nordisk-baltiska länderna hela tiden, och tillsammans är vi en betydande region både ekonomiskt och säkerhetspolitiskt. Vi är like-minded, som man brukar säga. Irland är ofta där – inte alltid, men ofta – och Polen är allt oftare där. Med den nya polska regeringen har vi ett mycket omfattande samarbete; det är ingen slump att Donald Tusk är den premiärminister som kommer att vara speciellt inbjuden gäst när vi samlar en nordisk-baltisk ”8-krets” på Harpsund om ett antal veckor. Här finns alltså ett väldigt bra och nära samarbete.

Sedan är det alldeles uppenbart att Tysklands, Spaniens, Italiens och Frankrikes röster alltid är viktigare i olika sammanhang, vilket är en

bidragande orsak till att jag är väldigt mån om att det internationella samarbetet mellan stater, länder och regeringar måste kunna fungera även om vi för stunden inte uppskattar den politiska hemhörigheten för ett eller flera partier i ett specifikt lands regering. Sätter vi upp den sortens restriktioner kommer det europeiska samarbetet att falla sönder och samman. Vi måste kunna se bortom detta och samarbeta länder emellan.

När det gäller desinformation, som Noria Manouchi tog upp, var det uppe på förrförra rådet, om jag minns rätt – jag tog åtminstone upp desinformationsriskerna mycket explicit i en rapportering rätt nyligen. Möjligen var det inför EU-valet i somras. Då var det många länder som vittnade om betydande ökningar av detta och också om ökade egna ansträngningar.

EU har ju en egen underrättelseförmåga, och den bygger mycket på att man skickar in saker från länderna. Just nu skulle jag säga att inget land har lika mycket att lära EU:s länder som Moldavien när det gäller riktigt omfattande infiltrationsförsök, cyberattacker, desinformation och påverkan. Våra länder är väl ärligt talat rätt ofta ganska resilienta mot den banalaste ryska påverkan, men däremot är vi inte alls lika resilienta mot aktiviteter som sker på vår mark och som i sin tur kan skapa starka reaktioner.

Jag är alltså inte särskilt bekymrad över dumheter om Sverige som sprids på nätet. Jag är mer bekymrad över förmågan att göra skada i länder som i sin tur får följd effekter i andra länder. Men det är lite grann samma effekt: Hybridkrigföringen från ett antal utpekade stater – vi brukar ofta nämna inte minst Iran och Ryssland – utförs med betydande kapacitet, och vi har betydande kapacitet att respondera.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Då ska vi på något sätt försöka sammanfatta EU-nämndens konklusioner. Vi ska se vilka avvikande ståndpunkter som finns.

Anf. 21 MATILDA ERNKRANS (S):

Ordförande! Jag ska vara superkortfattad. Vi socialdemokrater står kvar vid det vi framförde om klimat, jämlikhet och inte minst ökad sysselsättning när det gäller konkurrenskraftsdeklarationen. Den är ju fortfarande under förhandling, så det borde absolut vara möjligt att få med detta i deklarationen.

Anf. 22 ILONA SZATMÁRI WALDAU (V):

Vår avvikande ståndpunkt handlar i mångt och mycket om det jag sa, men jag vill väl framför allt peka på detta med statsstödsregler och migration.

Anf. 23 ORDFÖRANDEN:

Med det konstaterar jag att det finns stöd för regeringens här redovisade ståndpunkt, med avvikande ståndpunkter anmällda från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet.

Med det tackar vi statsministern, EU-ministern och deras medarbetare för deltagandet här i dag. Tack så mycket!

Innehållsförteckning

2024/25:7
6 november

§ 1 Informellt möte mellan EU:s stats- och regeringschefer.....1

Anf. 1	ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	1
Anf. 3	ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 4	MATILDA ERNKRANS (S).....	5
Anf. 5	LEONID YURKOVSKIY (SD).....	7
Anf. 6	ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 7	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	8
Anf. 8	ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 9	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	9
Anf. 10	ANNA LASSES (C).....	14
Anf. 11	YUSUF AYDIN (KD)	15
Anf. 12	REBECKA LE MOINE (MP).....	16
Anf. 13	ELIN NILSSON (L).....	17
Anf. 14	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	17
Anf. 15	ORDFÖRANDEN.....	21
Anf. 16	ALEXANDRA VÖLKER (S).....	21
Anf. 17	ERIC WESTROTH (SD)	22
Anf. 18	NORIA MANOUCHI (M).....	23
Anf. 19	Statsminister ULF KRISTERSSON (M)	23
Anf. 20	ORDFÖRANDEN.....	25
Anf. 21	MATILDA ERNKRANS (S).....	25
Anf. 22	ILONA SZATMÁRI WALDAU (V).....	25
Anf. 23	ORDFÖRANDEN.....	25